

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 367

Gospodarka przestrzenna Aktualne aspekty polityki społeczno-gospodarczej i przestrzennej

Redaktorzy naukowci

Jacek Potocki

Jerzy Ładysz

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redakcja wydawnicza: Justyna Mroczkowska

Redakcja techniczna: Barbara Łopusiewicz

Korekta: Barbara Cibis

Łamanie: Agata Wiszniowska

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się

na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie

wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Wrocław 2014

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-474-5

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:

EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.

ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk: Tritia – nowa forma i instytucja integracji europejskiej.....	13
Bartosz Bartosiewicz, Iwona Pielesiak: Dzienna mobilność mieszkańców małych miast Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego.....	21
Magdalena Belof: Wyzwania planowania przestrzennego na poziomie regionalnym	30
Piotr Chmiel, Leszek Stanek: Efektywność ekonomiczna realizacji dróg dla zabudowy mieszkaniowej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	38
Joanna Cymerman: Uwarunkowania przekształceń struktury własnościowej gruntów na Pomorzu Środkowym w latach 2000–2012.....	50
Łukasz Damurski: Uczestnicy procesu podejmowania decyzji przestrzennych na szczeblu lokalnym. Teoria i praktyka.....	59
Eleonora Gonda-Soroczyńska: Wielofunkcyjność czy jednofunkcyjność? Uzdrowiska w obliczu przemian przestrzennych	68
Piotr Gryszel, Daria Elżbieta Jaremen, Andrzej Rapacz: Fundusze unijne czynnikiem kształtującym funkcję turystyczną w wybranych gminach regionu jeleniogórskiego.....	76
Piotr Hajduga: Specjalne strefy ekonomiczne w Polsce a kształtowanie kapitału ludzkiego.....	90
Piotr Idczak, Karol Mrozik: Ocena efektywności kosztowej rozwiązań kształtujących retencję zlewni rzecznej jako sposobu ograniczania zagrożenia powodziowego	102
Marian Kachniarz: Prymusi i maruderzy – aktywność inwestycyjna gmin dolnośląskich	112
Anna Katola: Znaczenie równości płci dla długookresowego wzrostu gospodarczego.....	119
Olgierd Kempa, Jan Kazak: Przekształcenia funkcjonalno-przestrzenne a podatki od nieruchomości.....	128
Lidia Klos: Zanieczyszczenia obszarowe na terenach wiejskich województwa zachodniopomorskiego	136
Piotr Krajewski: Problemy planistyczne na terenach parków krajobrazowych w sąsiedztwie Wrocławia na przykładzie Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego.....	147

Natalia Krawczyszyn: Kierunki polityki turystycznej w euroregionach polsko-czeskich – unifikacja czy dywersyfikacja produktu turystycznego po granicza?	155
Barbara Kryk: Projekt modelu wsparcia na rynku pracy młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym	163
Marta Kusterka-Jefmańska: Jakość życia a jakość usług publicznych w praktyce badań na poziomie lokalnym	170
Grażyna Leśniewska: Wpływ rodziny na kształtowanie postawy obywatelskiej społeczeństwa	178
Jerzy Ładysz: Kierunki rozwoju zielonej infrastruktury we wrocławskim obszarze funkcjonalnym	186
Urszula Markowska-Przybyła: Zastosowanie ekonomii eksperymentalnej do pomiaru kapitału społecznego	196
Barbara Mastalska-Cetera, Beata Warczewska: Realizacja wybranych programów wspierających rolnictwo w Parku Krajobrazowym „Dolina Baryczy”	204
Piotr Mijał: Aspekty prawne konkurencyjności specjalnych stref ekonomicznych	214
Katarzyna Milewska-Osiecka: Nowe budownictwo mieszkaniowe w świetle polityki funkcjonalno-przestrzennej strefy podmiejskiej Łodzi	223
Agnieszka Ogrodowczyk: Polityka mieszkaniowa a współczesne przekształcenia obszarów śródmiejskich – przykład Łodzi	232
Jan Polski: Ekologiczne, społeczne i ekonomiczne aspekty ładu przestrzennego w regionie	240
Katarzyna Przybyła, Eleonora Gonda-Soroczyńska: Poziom rozwoju infrastruktury społecznej we Wrocławiu	248
Zbigniew Przybyła: Rozwój zrównoważony jako koncepcja dynamiczna kształtowania przestrzeni gospodarczej	256
Adam Przybyłowski: Stan infrastruktury transportu drogowego w Polsce z uwzględnieniem aspektów bezpieczeństwa	261
David Ramsey: Ocena atrakcyjności osiedli we Wrocławiu	272
Janusz Rosiek: Wpływ implementacji pakietu klimatyczno-energetycznego (PKE) Unii Europejskiej na równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego krajów członkowskich ugrupowania	281
Anna Skorwider-Namietko, Jarosław Skorwider-Namietko: Gospodarka odpadami jako element zarządzania strategicznego w jednostkach samorządu terytorialnego	292
Beata Skubiak: Polityka regionalna wobec zmian demograficznych	301
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Kapitał społeczny jako czynnik wspierający innowacyjność małych przedsiębiorstw na przykładzie województwa lubelskiego	310

Agnieszka Stacherzak: Typologia funkcjonalna gmin Dolnego Śląska a Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2020.....	322
Izabela Szamrej-Baran, Paweł Baran: Subiektywne i obiektywne mierniki ubóstwa energetycznego	332
Maciej Szarejko, Jerzy Ładysz: Podstawy ekonomiczne kształtowania i racjonalnego wykorzystania miejskiego systemu zielonej infrastruktury	340
Katarzyna Tarnawska: Analiza determinant rozwoju regionalnego w świetle ewolucyjnej geografii ekonomicznej	350
Alina Walenia: Polityka spójności Unii Europejskiej a zmiany systemowe w zarządzaniu finansami publicznymi.....	359
Beata Warczewska, Barbara Mastalska-Cetera: Strategie rozwoju gmin mających obszary o szczególnych wartościach przyrodniczych a model zrównoważonego rozwoju	370
Marcelina Zapotoczna: Taksonomiczna analiza przestrzennego zróżnicowania potrzeb mieszkaniowych w Polsce	378
Adam Zydroń, Piotr Szczepański, Sebastian Gawel: Ograniczenia i możliwości zwiększania lesistości w aglomeracji poznańskiej na przykładzie gminy Rokietnica.....	387
Adam Zydroń, Piotr Szczepański, Piotr Walkowski: Analiza zmian cen transakcyjnych gruntów niezabudowanych w gminie Września w latach 2002–2009	394

Summaries

Franciszek Adamczuk: Tritia – a new form and institution of European integration	20
Bartosz Bartosiewicz, Iwona Pielesiak: Daily mobility of small town's inhabitants in Łódź Metropolitan Area	29
Magdalena Belof: Challenges of regional spatial planning.....	37
Piotr Chmiel, Leszek Stanek: Economic efficiency of building the roads for the residential areas in the local spatial management plans	48
Joanna Cymerman: Conditions of changes in the structure of land ownership in Central Pomerania in the years 2000–2012	58
Łukasz Damurski: Stakeholders of the spatial decision-making process on a local level. Theory and practice	67
Eleonora Gonda-Soroczyńska: Polyfunctionality or monofunctionality of spas in the face of spatial transformations?	75
Piotr Gryszel, Daria Elżbieta Jaremen, Andrzej Rapacz: EU funds as the tourist function raising factor in the selected tourist communes of Jelenia Góra region	88

Piotr Hajduga: Special economic zones in Poland and the formation of human capital.....	101
Piotr Idczak, Karol Mrozik: Cost-effectiveness evaluation of solutions shaping river basin retention as a method of flood risk reduction.....	111
Marian Kachniarz: Top leaders and stragglers – investment activity of Lower Silesia communities.....	118
Anna Katola: The importance of gender equality for long-term growth.....	127
Olgierd Kempa, Jan Kazak: Functional and spatial transformation and the real estate taxes.....	135
Lidia Kłos: Territorial pollution in rural areas of the West Pomeranian Voivodeship.....	146
Piotr Krajewski: Planning problems in the areas of landscape parks near Wrocław on the example of Ślęzański Landscape Park.....	154
Natalia Krawczynszyn: Trends of tourism policy in Polish-Czech euroregions – unification or diversification of border tourist product?.....	162
Barbara Kryk: Draft model of support in the labor market of young people at risk of social exclusion.....	169
Marta Kusterka-Jefmańska: Quality of life vs. quality of public services in practice of research at the local level.....	177
Grażyna Leśniewska: Family influence on the attitudes of citizens society..	185
Jerzy Ładysz: Directions of development of green infrastructure in the Wrocław functional area.....	195
Urszula Markowska-Przybyła: Application of experimental economics for measuring of social capital.....	203
Barbara Mastalska-Cetera, Beata Warczewska: Implementation of selected programs supporting agriculture in the Landscape Park “Barycz Valley”.....	213
Piotr Mijał: Legal aspects of competitiveness of Special Economic Zones ...	222
Katarzyna Milewska-Osiecka: New housing construction within the spatial policy for suburban zone of Łódź.....	231
Agnieszka Ogrodowczyk: Housing policy and contemporary changes of the inner city – example of Łódź.....	239
Jan Polski: Ecological, public and economic aspects of the spatial order in the region.....	247
Katarzyna Przybyła, Eleonora Gonda-Soroczyńska: Level of social infrastructure development in Wrocław.....	255
Zbigniew Przybyła: Sustainable development as a dynamic idea of shaping the economic space.....	260
Adam Przybyłowski: Road transport infrastructure development in Poland with special emphasis on safety issues.....	271
David Ramsey: Assessment of districts attractiveness in Wrocław.....	280

Janusz Rosiek: Impact of the implementation of the EU Climate and Energy Package (EU CEP) on socio-economic development of selected EU countries	291
Anna Skorwider-Namiołko, Jarosław Skorwider-Namiołko: Waste management as a part of the strategic management in local self-government units	300
Beata Skubiak: Regional policy in the face of demographic changes	309
Małgorzata Sosińska-Wit, Karolina Gałązka: Social capital as a factor supporting innovative small businesses on the example of the Lublin Voivodeship	321
Agnieszka Stacherzak: Functional typology of Lower Silesia municipalities and “Development strategy of Lower Silesia Voivodeship 2020”	331
Izabela Szamrej-Baran, Paweł Baran: Subjective and objective measures of fuel poverty	339
Maciej Szarejko, Jerzy Ładysz: Economic principles of development and rational use of urban green infrastructure system	349
Katarzyna Tarnawska: Theoretical analysis of regional development determinants in the light of evolutionary economic geography	358
Alina Walenia: EU cohesion policy vs. system changes in public finance management	369
Beata Warczewska, Barbara Mastalska-Cetera: The development strategies of communes, which are areas of special natural values with regard to the sustainable development model	377
Marcelina Zapotoczna: Taxonomic analysis of spatial differentiation of housing needs in Poland	386
Adam Zydróż, Piotr Szczepański, Sebastian Gawel: Limitation and possibilities of forestation growth in the Poznań agglomeration on the example of the Rokietnica commune	393
Adam Zydróż, Piotr Szczepański, Piotr Walkowski: Transaction prices changes analysis of undeveloped properties in the municipality of Września in the years 2002–2009	400

Barbara Kryk

Uniwersytet Szczeciński

PROJEKT MODELU WSPARCIA NA RYNKU PRACY MŁODZIEŻY ZAGROŻONEJ WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Streszczenie: Ograniczenie bezrobocia i zwiększenie wskaźników aktywności zawodowej wymaga wspomagania różnych grup będących w trudnej sytuacji na rynku pracy. Jedną z takich grup jest młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym. Z tego względu w artykule przedstawiono innowacyjny model wsparcia takiej młodzieży w poszukiwaniu pracy, wskazując, na czym polega jego innowacyjność i jakie działania są niezbędne do funkcjonowania modelu.

Słowa kluczowe: rynek pracy, młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym.

DOI: 10.15611/pn.2014.367.17

1. Wstęp

Zgodnie ze zintegrowanymi wytycznymi dla polityki zatrudnienia państw członkowskich, dotyczącymi strategii *Europa 2020*, każdy kraj jest zobligowany m.in. do zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej, ograniczenia bezrobocia strukturalnego, promowania włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa poprzez odpowiednie wsparcie oraz aktywizację zawodową grup społecznych tego wymagających¹. Jedną z takich grup jest młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym (MZWS), zwłaszcza wykluczeniem z rynku pracy, znajdująca się w systemie pieczy zastępczej (w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych) i pozostająca w rodzinach o cechach dysfunkcyjności, w wieku 15–25 lat, stanowiąca podmiot zainteresowań w niniejszej publikacji. Taka młodzież nie jest dostatecznie przygotowana do startu w dorosłe i samodzielne życie, nie potrafi racjonalnie gospodarować pieniędzmi, nie ma wykształconej potrzeby pracy, dobrych wzorców aktywności zawodowej ani utrwalonego przekazu, że praca i wykształcenie są pod-

¹ Decyzja Rady w sprawie wytycznych dla polityki zatrudnienia państw członkowskich. Zintegrowane wytyczne dotyczące strategii Europa 2020 – część druga, KOM(2010) 193 wersja ostateczna, Bruksela, dn. 27.04.2010.

stawą utrzymania i szansą na „lepsze życie”. Zwykle towarzyszy temu brak umiejętności społecznych i komunikacyjnych. Większość takich młodych osób pochodzi z rodzin nieaktywnych zawodowo, środowisk marginalizowanych o postawach roszczeniowych, ubogich, w których stosuje się przemoc. Problemy dotyczące tej grupy są zazwyczaj krzyżowe, a brak odpowiednich kwalifikacji, umiejętności, wykształcenia i doświadczenia zawodowego oraz nieznaną rynek pracy jeszcze bardziej utrudnia jej znalezienie i utrzymanie. Powoduje również potęgowanie lęku przed podjęciem zatrudnienia², stąd tak ważne jest wsparcie młodzieży w procesie wchodzenia na rynek pracy.

Próbę opracowania modelu wsparcia MZWS podjęto w ramach projektu innowacyjnego „Dorosłość. Samodzielność. Praca” realizowanego przez Zachodniopomorską Agencję Rozwoju Regionalnego (ZARR) w Szczecinie ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL). W jego przygotowaniu aktywnie uczestniczyła autorka opracowania jako ekspert ds. rynku pracy³. Model wymaga upowszechnienia wśród grona potencjalnych odbiorców (MZWS) i użytkowników (różnych instytucji udzielających wsparcia, zarówno publicznych, jak i niepublicznych). Z tego względu celem artykułu jest syntetyczne przedstawienie istoty tego modelu, działań niezbędnych do jego funkcjonowania oraz przewidywanych efektów zastosowania.

2. Istota innowacyjnego modelu wsparcia

W ramach badań przeprowadzonych dla potrzeb projektu zidentyfikowano wiele różnych problemów (m.in. systemowych, organizacyjnych, społecznych ekonomicznych) dotyczących wspierania MZWS. Wśród nich istotne znaczenie z punktu widzenia zasadności opracowania modelu mają⁴:

- występowanie luk w systemie pomocy społecznej, co powoduje „wypadanie” MZWS z tego systemu na starcie zawodowym. Ma to miejsce zwykle po okresie otrzymywania intensywnego wsparcia instytucjonalnego i dotyczy w szczególności młodzieży z pieczy zastępczej osiągnącej pełnoletność;
- rozproszenie pomocy pomiędzy różnymi instytucjami, powodujące jej niekompleksowość w stosunku do możliwości osób „niezaradnych” (do takich zalicza się MZWS) i „urywanie się” w pewnym momencie wsparcia (wyjścia z pieczy zastępczej lub spod opieki asystenta rodziny);

² B. Kryk, *Staże zawodowe a młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym na przykładzie województwa zachodniopomorskiego*, „Polityka społeczna” 2013, nr 2 tematyczny.

³ Szczegółowy opis modelu znajduje się w następujących opracowaniach: *Dorosłość. Samodzielność. Praca. Strategia wdrażania projektu innowacyjnego testującego*, Szczecin 2013, www.dsp.zarr.com.pl, *Dorosłość. Samodzielność. Praca. Opis produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego*, Szczecin 2013, www.dsp.zarr.com.pl.

⁴ Szerzej: J. Kokotowska, M. Pawlak, M. Podsiadło, B. Kryk, A. Rosińska, *Innowacyjny model interwencji w projekcie „Dorosłość. Samodzielność. Praca”*, „Polityka społeczna” 2013, nr 2 tematyczny.

- niewykorzystanie potencjału partnerstwa międzysektorowego w ograniczaniu wykluczenia społecznego młodzieży;
- posiadanie niskich kwalifikacji przez większość MZWS i nieumiejętność funkcjonowania na rynku pracy, co pogłębia problemy specyficzne dla omawianej grupy młodzieży.

Rozwiązanie istniejących problemów i uzupełnienie swoistej luki w systemie pomocy MZWS w wieku 15–25 lat wymaga różnorodnych działań, stąd próba stworzenia innowacyjnego, kompleksowego, środowiskowego modelu wsparcia młodzieży obejmującego przygotowanie do startu zawodowego, rozpoczęcie pracy i jej utrzymanie. Przyjęto, że istotną rolę w udzielaniu pomocy odgrywa prowadzenie stałego, indywidualnego doradztwa zawodowego. Z tego względu zaproponowano ustanowienie specjalisty, tzw. asystenta zawodowego, którego zadaniem jest wszechstronne wspieranie startu zawodowego młodzieży mającej problem z wejściem na rynek pracy. Asystent działa w określonej sieci partnerskiej. Utworzenie innowacyjnej sieci wymaga:

- działań instytucjonalnych (diagnostycznych, szkoleniowych, doradczych, aktywizacyjnych, zatrudnieniowych) realizowanych w partnerstwie międzysektorowym, które dla jego potrzeb tworzy interdyscyplinarne zespoły wsparcia z udziałem asystentów zawodowych i pracodawców;
- zintegrowanych działań pozainstytucjonalnych, ukierunkowanych na wzmocnienie prozatrudnieniowych sieci społecznych odbiorców i użytkowników.

Kroki prowadzące do funkcjonowania innowacyjnego modelu:

Krok 1. Utworzenie efektywnego partnerstwa międzysektorowego ukierunkowanego na realizację innowacyjnego modelu wsparcia i struktury zarządzania realizacją wsparcia (w tym podziału zadań i odpowiedzialności pomiędzy partnerów, co do realizacji działań, komunikacji, monitoringu i ewaluacji skuteczności pomocy).

Efektywność partnerstwa trójsektorowego jest związana z doskonaleniem sposobu współpracy między publicznymi i niepublicznymi instytucjami rynku pracy (IRP), publicznymi i niepublicznymi instytucjami pomocy i integracji społecznej (IPiS) oraz przedsiębiorcami, określonej przepisami stosownych ustaw, w dążeniu do zaspokojenia potrzeb MZWS w wieku 15–25 lat w zakresie wsparcia w zdobyciu zatrudnienia. Podstawą doskonalenia tej współpracy jest skoordynowanie diagnozowania potrzeb tej grupy młodzieży z możliwościami i instrumentami będącymi do dyspozycji poszczególnych partnerów. Niezależnie od tego, do którego partnera trafi odbiorca, to po dokonaniu diagnozy jego potrzeb (zarówno podstawowych – socjalnych, jak i związanych z kondycją psychiczną i kompetencjami zawodowymi) jest on kierowany do odpowiedniej instytucji, władnej zaspokoić danego rodzaju potrzeby. **Pomiędzy partnerami rozwija się współpraca skoncentrowana wokół odbiorcy,** który korzysta ze wszystkich zasobów dostępnych w partnerskiej sieci w zależności od jego potrzeb.

Krok 2. Przeprowadzenie diagnozy indywidualnej sytuacji odbiorców celem ustalenia czynników ryzyka i zasobów w obszarach kluczowych dla realizacji wsparcia

(w tym kompetencji i doświadczeń zawodowych, doświadczeń osobistych zwiększających potencjał odbiorcy do zatrudnienia i utrzymania pracy) oraz analizy dostępnej sieci prozatrudnieniowego wsparcia z uwzględnieniem środowiska lokalnego. Jest to niezbędne, gdyż analizując sytuację odbiorców w ramach projektu, stwierdzono istnienie dwóch ścieżek problemów. Jedna ścieżka dotyczy młodzieży w pieczy zastępczej (w tym opuszczającej lub przygotowującej się do opuszczenia placówek opiekuńczo-wychowawczych), a druga – młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych nieobjętej opieką o charakterze pieczy zastępczej. Młodzież z tych grup ma nieco inne problemy oraz deficyty rozwojowe związane z obciążeniem rodzinnym i środowiskowym, stąd potrzebują odmiennych ofert wsparcia⁵.

Krok 3. Przeprowadzenie rekrutacji personelu realizującego wsparcie, w tym asystentów zawodowych, mentorów i coachów.

Krok 4. Zaprogramowanie indywidualnych i grupowych form pomocy MZWS tak, by dostosować scenariusze i gotowe narzędzia (przygotowane dla potrzeb opracowanego modelu innowacyjnego) do specyfiki odbiorców, w tym ich zatrudnienia⁶.

Krok 5. Zgodna z harmonogramem i zarazem elastyczna realizacja działań w partnerstwie, a także monitorowanie rezultatów i jakości dostarczanego wsparcia (m.in. poprzez gromadzenie danych o prowadzonych działaniach i potrzebach odbiorców oraz wymianę informacji w ramach tzw. pętli rewizyjnych wsparcia⁷. Każda osoba objęta wsparciem przejdzie cykl zajęć indywidualnych i grupowych (wraz z realizacją gry symulacyjnej będącej integralną częścią modelu), w tym doradztwo psychologiczno-zawodowe, coaching, mentoring czy z asystentem rodziny (liczba godzin pracy indywidualnej będzie wynikała z diagnozy i planu wsparcia indywidualnego), spotkania z przedsiębiorcami, praca z asystentem zawodowym (indywidualna i w grupie). Nowością jest to, że odbiorca wsparcia będzie objęty pomocą asystenta zawodowego na etapie poszukiwania pracy (3 miesiące) i w pierwszych 6 miesiącach od

⁵ Zob. *Dorosłość. Samodzielność. Praca. Opis...*, s. 9–13.

⁶ Wdrażanie modelu ułatwi opracowany do tego celu podręcznik „Model skutecznej metody wsparcia wychowanków domów dziecka oraz młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w wieku 15–25 lat w znalezieniu zatrudnienia i jego utrzymaniu”, na który składają się: (1) model współpracy trójsektorowej publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy oraz publicznych i niepublicznych instytucji pomocy i integracji społecznej z przedsiębiorcami jako skuteczna metoda wczesniej interwencji socjalnej ułatwiająca wychowankom domów dziecka oraz młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w wieku 15–25 lat znalezienie pierwszej pracy i jej utrzymanie, (2) gra symulacyjna o praktycznym charakterze „KROK W PRZYSZŁOŚĆ”, (3) opis kompetencji asystenta zawodowego, (4) opis kwalifikacji i kompetencji mentora, coacha, doradcy – psychologa, (5) tematyka szkoleń dla asystentów zawodowych, odbiorców projektu, (6) tematyka spotkań z przedsiębiorcami, (7) zestaw arkuszy/formularzy do pracy z odbiorcami w okresie wsparcia, w tym arkusz Sieci Powiązań Społecznych (SNQ), arkusz „Od zainteresowania do zawodu” oraz „Indywidualny plan rozwoju zawodowego (osiągnięcia, plany)” oraz źródła pomocne w planowaniu drogi edukacyjnej i zawodowej.

⁷ Pętle rewizyjne wsparcia to spotkania zespołu projektowego i personelu dwojakiemu charakteru – cykliczne spotkania robocze ujęte w harmonogramie i spotkania zwoływane przez partnerów lub zatrudniony personel w zależności od potrzeb.

momentu zatrudnienia. Program wsparcia będzie tak skonstruowany, aby każdy odbiorca mógł przejść wszystkie jego elementy i uczestniczyć w realizacji gry symulacyjnej. W zakresie podnoszenia aktywności zawodowej odbiorców, oprócz uczestniczenia w zaaranżowanych spotkaniach z przedsiębiorcami, będą oni zobligowani (w ramach gry symulacyjnej) do: przedłożenia 3 zaświadczeń o faktycznym złożeniu CV do potencjalnych pracodawców, opracowania poradnika ze wskazówkami dotyczącymi korzystania z różnych form poszukiwania pracy, odbycia ćwiczeniowej rozmowy kwalifikacyjnej, zorganizowania Targów Pracy oraz pozyskania przedsiębiorców, którzy wesprą ich organizowanie.

Zaproponowany model wyróżnia się m.in. tym, że jest precyzyjnie **zaplanowany, a jednocześnie otwarty, sieciowy i elastyczny**. Dzięki temu młodzież wymagająca wsparcia automatycznie ma dostęp do całej sieci z jej zasobami, a sieć korzystając ze swoich zasobów, odpowiednio dostosowuje wsparcie do konkretnej osoby. Takie rozwiązanie jest tańsze i bardziej efektywne niż korzystanie z usług niepowiązanych i niewspółpracujących ze sobą instytucji. Zadania nie są powielane, a młodzi ludzie otrzymują kompleksowe wsparcie w krótszym czasie i przy uproszczonej procedurze formalnej, co zwiększa szanse na włączenie społeczne.

3. Przewidywane efekty z zastosowania innowacyjnego modelu

Prawidłowe zastosowanie innowacyjnego modelu wsparcia powinno przynieść szereg pozytywnych efektów, zarówno MZWS i użytkownikom, jak też społecznościom lokalnym.

Efekty w grupie odbiorców⁸:

- Zwiększenie kompetencji osobistych (w tym psychospołecznych i zawodowych) oraz doświadczeń potrzebnych na starcie zawodowym i do utrzymania pracy, co przekłada się na wzrost szans na aktywizację zawodową i zatrudnienie.
- Nawiązanie przez odbiorców bezpośrednich kontaktów z pracodawcami oraz instytucjami pomocy i integracji społecznej.
- Wzmocnienie lokalnej, pozainstytucjonalnej społecznej prozatrudnieniowej sieci społecznej odbiorców.
- Trwałość i kontynuacja otrzymywanego przez młodzież wsparcia na starcie zawodowym.
- Poprawa jakości życia odbiorców poprzez udzielenie im w kluczowych (w tym kryzysowych) momentach, adresowanego i dostosowanego do nich, wsparcia prozatrudnieniowego.

Dzięki tym efektom powinny nastąpić zmiany postaw odbiorców z roszczeniowobitnych na aktywne, usamodzielnienie zawodowe i życiowe, włączenie w sfery społeczne związane z aktywnością pozazawodową, w tym rodzinną i obywatelską.

⁸ Dorosłość. Samodzielność. Praca. Strategia..., s. 16–20.

Efekty w grupie użytkowników:

- Nawiazanie trwałych i opartych na zaufaniu profesjonalnych relacji partnerskich wewnątrzsektorowych i międzysektorowych (między publicznymi i niepublicznymi instytucjami IRP, IPiIS, przedsiębiorcami).
- Udrożnienie komunikacji i usprawnienie działań partnerów na rzecz włączenia społecznego, w tym wzrost efektywności procedur i wypracowanie nowych ścieżek diagnozowania i rozwiązywania problemów społecznych.
- Instytucjonalizacja „**partnerstwa procesowego**”⁹.
- Większa elastyczność użytkowników w planowaniu indywidualnych i partnerskich strategii działania wobec problemów społecznych.
- Czytelny system wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym widoczny dla pracodawców, jako forma pomocy w rozwoju ich działalności gospodarczej (pomoc poprzez promocję i wsparcie kompetentnych pracowników).

Efekty w społecznościach lokalnych i regionie:

- Wzmocnienie potencjału lokalnych społeczności poprzez aktywizację i wzrost skuteczności działania partnerstw międzysektorowych.
- Wypełnienie luk w systemie wspierania młodzieży – optymalna kontynuacja pomocy.

Obecny stan prawny umożliwia wdrożenie modelu w partnerstwie trójsektorowym publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy oraz instytucji integracji i pomocy społecznej zarówno na etapie testowania produktu finalnego, jak i po jego walidacji.

4. Podsumowanie

Reasumując, można powiedzieć, że innowacyjność modelu wsparcia jest związana z:

- oparciem całego modelu pomocy na sieci partnerskiej łączącej wszystkie sektory, co zwiększa potencjał i elastyczność wsparcia oraz poszerza dostęp do zasobów instytucjonalnych;
- włączeniem do działania w partnerstwie umocowanych w sieci asystentów zawodowych i innych specjalistów, co umożliwia uruchomienie zespołów interdyscyplinarnych dla potrzeb diagnozy, interwencji i wewnętrznej ewaluacji wsparcia;
- łączeniem dotychczasowych elementów wsparcia w postaci usamodzielniania – z innowacyjnym podejściem do mobilizacji i aktywizacji młodzieży – poprzez nacisk na jej usamodzielnianie się.

⁹ W odróżnieniu od typowego partnerstwa „projektowego” (zawieranego na czas realizacji projektu) chodzi tu o trwałą, poprojektową współpracę, której zasadniczym efektem będzie nastawienie użytkowników na proces współpracy podczas rozwiązywania kolejnych pojawiających się problemów i wyzwań. Pojęcie partnerstwa projektowego nie funkcjonuje w języku projektów partnerskich – tu świadomie je wprowadzono dla podkreślenia, że taki model partnerstwa, w którym utrwała się gotowość partnerów do współpracy i efektywniej wykorzystuje zasoby organizacyjne i środowiskowe – jest celem innowacji.

Dzięki takiemu podejściu **odpowiedzialność wspierającego systemu i samej wspieranej młodzieży równoważy się**, co sprzyja trwałości rezultatów i zwiększa efektywność pomocy. Stosowanie zaproponowanego modelu może rozwiązać wiele problemów i wywołać pozytywne zmiany na rynku pracy.

Literatura

- Decyzja Rady w sprawie wytycznych dla polityki zatrudnienia państw członkowskich. Zintegrowane wytyczne dotyczące strategii Europa 2020 – część druga, KOM(2010) 193 wersja ostateczna, Bruksela, dn. 27.04.2010.
- Dorosłość. Samodzielność. Praca. Opis produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego* (2013), Szczecin, www.dsp.zarr.com.pl.
- Dorosłość. Samodzielność. Praca. Strategia wdrażania projektu innowacyjnego testującego* (2013), Szczecin, www.dsp.zarr.com.pl.
- Kryk B., *Staże zawodowe a młodzież zagrożona wykluczeniem społecznym na przykładzie województwa zachodniopomorskiego*, „Polityka społeczna” 2013, nr 2 tematyczny.
- Kokotowska J., Pawlak M., Podsiadło M., Kryk B., Rosińska A., *Innowacyjny model interwencji w projekcie „Dorosłość. Samodzielność. Praca”*, „Polityka społeczna” 2013, nr 2 tematyczny.

DRAFT MODEL OF SUPPORT IN THE LABOR MARKET OF YOUNG PEOPLE AT RISK OF SOCIAL EXCLUSION

Summary: Reducing unemployment and increasing indicators of labor activity need support of different groups which are in the difficult situation in the labor market. One such a group are young people at risk of social exclusion. For this reason, the paper presents an innovative model of support for the young people in searching of work, indicating what its innovation is and what actions are necessary for its operation.

Keywords: labor market, young people at risk of social exclusion.